

'Een journalist snijdt dwars door de mist van de oorlog heen'

Toespraak bij Nieuwspoortherdenking door Ridder der Militaire Willems-Orde, Majoor Marco Kroon, op donderdag 4 mei 2017 te Den Haag.

Let op: Alleen het gesproken woord geldt!

Excellenties,

Dames en heren,

Misschien oogt het wat vreemd dat er op deze plek iemand staat in een militair uniform.

Bij een herdenking in het teken van de vrijheid...

...en in het bijzonder...

...de persvrijheid.

In plaats van een pen, een microfoon of een camera, staat juist het GEWEER symbool voor MIJN werk.

Maar toch zie ik ook overeenkomsten.

Want net zoals een journalist probeert helderheid te krijgen in een hoeveelheid van gebeurtenissen...

...in de mist van de actualiteit...en deze probeert scherp te krijgen...

...zo staan wij als militair ook vaak voor diezelfde uitdaging.

Ik wil dat graag illustreren met een verhaal.

Het is in het voorjaar 2006 als ik met mijn maten...

...een peloton commando's,

de Chora-pas in trek...

**...schouder aan schouder met onze Australische
bondgenoten.**

Een gebied, vergeven van de Taliban.

Aan het einde van de pas ligt het oord Chora.

**Als we Chora naderen, zien we door onze veldkijkers
talloze vijandelijke strijders rondlopen.**

**Stuk voor stuk zwaar bewapend. Een diversiteit aan
wapentuig.**

**Het zal niet lang meer duren voordat ze vanuit die 'pijpen
op hun rug' hun dodelijke 'uien en meloenen' op ons af
zullen schieten.**

Primitieve coderingen voor mortieren en 107 mm raketten.

**We volgen hun bewegingen via het afgeluisterde
berichtenverkeer.**

Dan plots.....het berichtenverkeer stopt.

Doodse stilte in de ether...het begint.

Loodgehalte hoog!

**Onder vuur en beweging rijden we sprongsgewijs naar
voren.**

De bergwanden staan dicht op elkaar, het terrein is slecht begaanbaar en verbergt veel voor het oog.

Om en om.....rijden, positie innemen, vuren...

...dan weer de volgende wagen vooruit.

Zo worden we steeds dieper de Chora-pas ingezogen...

...verder dan we ooit zijn geweest.

Plotseling klinkt het zeer herkenbare, scherp tikkende geluid van staal op staal.

Eerst komt de inslag, dan pas klinkt het schot.

Een sluipschutter!

Ik voel angst en lichte paniek in de radioberichten die binnenkomen via mijn linkeroor, maar gelukkig hoor ik in mijn rechteroor het altijd geruststellende geluid van rotors en vurende *rocketpods* van de Apache gevechtshelikopters die boven mij hangen.

Links en rechts, een metertje of twee achter me, hoor ik het tikken van de inslagen en zie het opspattende zand stofwolken vormen.

Snel draai ik weg en schuil achter een paar veel te lage rotsen.

Tik, tik, tik.

Lood op steen, schilfers schieten langs mijn wang.

Een granaat vliegt nog geen meter over me heen.

Dan...

...KLABAM, de zoveelste explosie...

...maar nu steeds dichterbij mijn voertuig.

We zitten nu diep in de vallei-mond, in de bek van het monster...

Van alle kanten regent het vuur.

Vijandelijke strijders zitten overal en op elke hoogte.

We zitten in een fuik!

Ik schreeuw naar de anderen dat we eruit moeten.

Terug, want dit gaat fout.

Bukkend ren ik terug naar mijn voertuig.

De kogels halen me in met hun korte gefluit.

Terwijl ik in mijn voertuig klim, slaat een salvo naast me in op de grond.

Het spoor van lood trekt gaten over het voertuig.

Sprongsgewijs, en onder dekking van elkaar rijden we naar achteren om het gevecht af te breken.

Weg uit deze hinderlaag...

...weg uit deze fuik.

De enige plek waar ze momenteel niet zitten is onder ons.

**Onder vuur en beweging gaan we verder achterwaarts.
Overal kogelgaten, lekkende diesel-cans, rokende lopen,
gespannen gezichten...
...maar alles en iedereen nog inzetbaar.
Een Godswonder!**

(...)

**Door de *'fog of war'* ...
...de zogenaamde 'mist van de oorlog', heb ik niet in de
gaten dat mijn Situational Awareness, ongemerkt is
gereduceerd tot mijn eigen 2D avontuur op de grond.
Er komen blijkbaar al een tijdje geen 35 mm patronen of
rocketpods meer naar beneden.
Al even niet meer...
Geen directe luchtsteun meer...
Apaches zijn weg.**

**Ik sta nu voor de uitdaging om in zeer korte tijd helderheid
te krijgen.
Om de juiste beslissingen te nemen.
Beslissingen...
...op leven en dood.**

Dan...

...plots in mijn rechteroor "*Man Down, Man Down*"

Een Australische collega commando.... zwaargewond.

Dat heeft prioriteit.

Hij moet NU weg uit deze "*tunnel of death*".

De Aussies hebben ruimte nodig, ze moeten achterlangs,
wij staan in de weg.

Ik heb maar één optie...

...Terug de fuik in.....weer naar voren.

Een duidelijk gesteld collectief doel doet de mist een klein
beetje optrekken.

We stormen wild vurend weer naar voren.

Angst...omgebogen tot moed.

Ik voel me als een Romeinse keizer op zijn strijdwagen...

Deze onverwachte en onnatuurlijke tegenaanval trekt
gelukkig nagenoeg al het vuur weg bij de Aussies die
achter ons langs de gewonde in veiligheid brengen.

Dan....eindelijk....het verlossende radiobericht.

"All secure , pull back" .

Gelukkig!

Doel bereikt.

Onze "*Brother in arms*"...veilig weg uit deze vallei.

NU pas ...kunnen wij OOK weg.... weg uit deze hel.

We hebben het gered.

Maar de mist van de oorlog is blijkbaar nog niet helemaal opgetrokken.

De Aussies willen direct weer terug de vallei in.

Waarom nu? ...vraag ik me af...

Wraak?

Ik weiger en stel voor om eerst een analyse te maken.

De hele Chora-vallei is immers in handen van de Taliban.

Nu teruggaan...is ondoordacht...

...en zal zeker onnodig meer gewonden of zelfs doden opleveren.

Later zullen we zeker terug gaan.

Dat moet ook, want de aanwezigheid van Taliban zal altijd een bedreiging vormen voor zowel onze missie als voor de lokale bevolking.

(...)

Excellenties,

Dames en heren,

“The fog of war”...

...zojuist heb ik deze kreet al eens laten vallen.

Gedurende de strijd, ligt deze spreekwoordelijke mist altijd op de loer.

Een groot gevaar voor vertroebeling van ware feiten.

Het is daarom altijd mijn eigen persoonlijke missie geweest...

...om alles in het werk te stellen om een opdoemende “mistbank” zo doorzichtig en transparant mogelijk te maken voor de buitenwereld.

In elk geval...

...zodat de feiten helder worden.

En ook NU zie ik weer een duidelijke overeenkomst met de journalist...

Ook IK maakte vaak al tijdens het gevecht – maar zeker direct na afloop - mijn notities.

Coördinaten, tijdstippen en namen van voorvallen, impacts van bommen enzovoorts.

Hiermee snijd ik, als beëdigd officier, met mijn potlood dwars door de mist van de oorlog...

...houd ik de feiten scherp en ben daardoor automatisch een van de auteurs van onze Nederlandse krijgshistorie.

Zonder aannames of gissingen...

....zonder veronderstellingen en verzonnen scenario's achteraf.

“THE PEN IS MIGHTIER THAN THE SWORD”.

Op sommige momenten geldt dit zeker.....

Soms ook.... in het heetst van de strijd.

(...)

De Nederlandse Krijgsmacht hanteert een hoge morele en ethische standaard.

Uit eigen ervaring...

...durf ik te stellen dat onze mannen en vrouwen van onze krijgsmacht zich zeker kwalitatief kunnen meten met de besten der aarde.

Onze krijgsmacht is daarom ook een geliefde en betrouwbare partner voor onze bondgenoten.

Ze weten wat ze aan ons hebben en weten dat ze in samenwerking met ons...

...kwaliteit op de mat kunnen leggen.

De *Rules of engagement* die de Nederlandse krijgsmacht tegenwoordig hanteert zijn strikt...

...maar weldoordacht...

...en voldoen in mijn optiek zeker aan de eisen van hedendaagse oorlogsvoering.

Een enkeling vindt ze soms lastig, maar ze hebben een duidelijk doel.

In een oorlog is het gevaar van normvervaging groot en ligt elk moment op de loer.

**Daardoor heeft niet alleen de militair zelf een belangrijke
contolerende functie, maar ook zeker “De Journalist”.**

(...)

Wij militairen krijgen opdrachten.

Wij zijn ervoor...om daar waar anderen stoppen...

...deze opdrachten te goeder trouw uit te voeren.

Voor Koning en Vaderland.

Voor de media is er echter OOK een belangrijke opdracht.

....Informeren en controleren.

**Zodat iedereen zijn eigen mening kan vormen op basis van
feiten.**

En echte journalisten stoppen niet voordat ze de

feiten.....de waarheidboven tafel hebben.

**Als militair ben ik overigens wel van mening dat we de
huidige geldende normen en waarden niet zomaar kunnen
en mogen spiegelen met de opgedoken waarheid van
militaire inzet in het verleden.**

**De tijdgeest en het toen geldende mandaat dienen altijd in
ogenschouw genomen te worden.....**

**Maar...daadwerkelijke oorlogsmisdaden zijn echter
verwerpelijk en dienen altijd aan het licht komen.**

Daders.. dienen gestraft te worden.

En juist daarom is de waarheid van cruciaal belang.

(...)

Excellenties,

Dames en heren,

Ik hoef u niet te overtuigen van de waarde van onze persvrijheid.

Met journalisten als doelwit schieten regimes in de roos als zij iemand van de vrije pers uitschakelen.

Maar de aanwezigheid van journalisten in oorlogs- en missiegebieden, is en blijft altijd van groot belang.

Nederland heeft OOK een lange traditie van oorlogscorrespondenten.

Al in 1568, het begin van de Tachtigjarige Oorlog tegen Spanje, gaan de eerste ‘verslaggevers’ op pad om de acties, op en om het slagveld te beschrijven voor het nieuwsgierige thuisfront.

Hiermee staat Nederland aan de bakermat van de Westerse oorlogsverslaggeving.

En sinds de eerste Golfoorlog heeft die verslaggeving een nieuwe dimensie gekregen.

Voor het eerst kwamen de verhalen niet pas achteraf, maar rechtstreeks bij de mensen in de huiskamer.

(...)

Anno 2017 gaan wij als Defensie gelukkig heel ver in het meenemen van journalisten naar oorlogsgebieden.

De mensen thuis hebben juist het recht om te weten waar hun mannen en vrouwen mee bezig zijn.

Waarom en hoe, zij bereid zijn om voor onze Nederlandse Normen en Waarden, eventueel het hoogste offer te brengen.

Het creëren van begrip, erkenning en waardering voor het militaire vak en de veteraan groeit hierdoor enorm.

Alleen is dit meenemen lang niet altijd mogelijk.

Tijdens een van mijn laatste acties van mijn peloton in Afghanistan, kreeg ik ook de opdracht om een journalist mee te nemen.

Na een korte analyse werd mij al snel duidelijk dat deze opdracht simpelweg nog niet realistisch was.

Ik kon niet instaan voor de veiligheid, zonder zelf gevechtskracht kwijt te raken.

Voor deze missie...was dat onacceptabel...

...Ik had werkelijk iedere man nodig.

Zelfs de tolk kon niet mee.

De tijd van praten was even voorbij.

In andere gevallen, later in deze missie Uruzgan, was het gelukkig wel mogelijk.

Dan denk ik bijvoorbeeld aan de indrukwekkende verslagen en reportages die NOS-correspondent Peter ter Velde heeft gemaakt...

...onder andere van het optreden van mijn collega commando en Ridder Militaire Willems-Orde, Gijs Tuinman.

(...)

Maar naast de journalistieke zoektocht naar de waarheid...

...denk ik dat diezelfde journalistiek zich af en toe best wel mag afvragen of de beelden die ze uitzenden wel in het belang zijn van onze veiligheid.

En hoe ver,...MAG....en KAN...men gaan met deze journalistieke vrijheid ?

(...)

Persoonlijk denk ik dat het tonen en plaatsen van schokkende beelden...

...zoals bijvoorbeeld na de aanslag op Charlie Hebdo...

...ook daadwerkelijk een maatschappelijke functie heeft.

Het komt ECHT binnen bij mensen...

Wakkert in elk geval het besef aan, dat Vrede en veiligheid tegenwoordig NIET meer zo vanzelfsprekend zijn.

En daarbij vergroot , in mijn optiek, dit soort berichten het broodnodige draagvlak voor het werk van Politie, Defensie en veiligheidsdiensten.

Dus laten we alsjeblieft de veiligheid van onze maatschappij en zijn burgers, BOVEN de kijkcijfers stellen. Sensatie dient absoluut uitgesloten te worden.

(...)

Over sensatie gesproken...

...zelf heb ik ook de keerzijde van onze persvrijheid mogen ervaren.

Vals beschuldigd van drugs- en wapenhandel.

Helemaal uit het niets.

Veroordeeld zonder ooit een rechter gezien te hebben....althans...zo voelde het wel ...

Uiteindelijk bleef er van de zogenaamde feiten en aannames nagenoeg niks over.

From Hero to Zero...zomaar...binnen een paar uur...

Helaas voor mij, was ook dit keer

“THE PEN MIGHTIER THAN THE SWORD”

(...)

Maar...

...waar je niet dood aan gaat, wordt je alleen maar sterker van...

Zo ook in dit geval...

Mijn incasservermogen, veerkracht en vechtlust zijn uiteindelijk alleen maar gegroeid.

De reden waarom ik hier misschien zo soepel mee om kan gaan, is omdat ik, het leven nu eenmaal bekijk vanuit een relatief perspectief... “Het kan namelijk, altijd erger”

Daarom zeg ik ook: als je in Nederland een bepaalde bekendheid geniet...

...dan moet je niet zeiken als je een keer onder vuur wordt genomen.

Gewoon incasseren en doorgaan...

Want het is JUIST diezelfde media die je ook het nodige podium geven als je daarom vraagt.

Het is juist een groot goed dat iedereen kan zeggen en schrijven wat 'ie wil.

En mochten er toch grenzen worden overschreden, dan

**hebben we daar een betrouwbaar rechtssysteem voor.
En daar geloof ik heilig in .**

**Het vertrouwen in onze geweldige rechtsstaat heb IK
namelijk nog nooit verloren. Ik ben er juist trots op!**

(...)

Ik ben OOK trots op de persvrijheid in ons land.

**Want het waren – en zijn - onze journalisten die OOK dwars
door de mist van de oorlog heen snijden.**

**Het was een journalist die op 15 mei 1940 de eerste daad
van verzet pleegde door een illegaal blaadje uit te geven.**

Het geschreven woord was het begin van het verzet.

**Een daad van mensen die zich niet wilden neerleggen bij
de gegeven situatie.**

**Het waren journalisten die mogelijke oorlogsmisdaden in
Indonesië aan de kaak stelden.**

**Het zijn journalisten als James Foley die zich diep in
oorlogsgebied wagen om de barbaarse praktijken van
ISIS...**

**...niet sensatiebelust, voor het voetlicht te brengen van de
wereldburger.**

**Helaas betaalde hij, net als onze Jeroen Oerlemans en vele
anderen journalisten ,de afgelopen decennia, hiervoor het**

allerhoogste offer.

Zij nemen vaak, uit innerlijke overtuiging, grote persoonlijke risico's.

Begeven zich diep in vijandelijk gebied.

Gaan door...

...ook als alle omstandigheden tegen zitten.

Laat ik dit dan ook even illustreren met een voorbeeld uit de recente geschiedenis...

...waarbij de grenzen tussen het militaire - en het journalistieke vak vervaagden en daardoor nagenoeg naadloos in elkaar overgingen.

(..)

Een aantal weken geleden was de Syrische fotograaf Habak in Aleppo. Een aanslag op evacuatiebussen.

126 mensen kwamen om.

Habak keek om zich heen, maakte een foto en besloot toen om te gaan helpen.

Hij rende meteen naar de gewonde kinderen.

Met zijn camera onder de ene arm en een gewond kind in de andere, wist hij een ambulance te bereiken.

Ik heb daar groot respect voor.

Dus ook in die zin voel ik mij als militair, als marinier en commando, met deze journalisten verwant.

(...)

Dit jaar bestaat het Korps Commandotroepen 75 jaar.

Opgericht tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Eén van de eerste acties was tijdens Operatie Market Garden.

Enkele commando's werden ingedeeld bij de Britse luchtlandingstroepen.

Ze werden ver achter de vijandelijke linies gedropt.

Ook daar waren journalisten bij aanwezig.

Toen de luchtlandingstroepen ingesloten raakten vlakbij Arnhem – en vele dagen dapper stand hielden - verstuurde een BBC-correspondent - vanuit een schuttersputje - het volgende bericht:

***“IF...IN YEARS TO COME, YOU MEET A MAN WHO SAYS
.....‘I WAS AT ARNHEM’, ...RAISE YOUR HAT AND BUY HIM
A DRINK.”***

... ik zou dit nu graag andersom willen zeggen.

Vandaag neem ik mijn baret af voor de journalisten die elke dag van het jaar, vaak onder zeer gevaarlijke en erbarmelijke omstandigheden...

...grote risico's durven te nemen om de waarheid boven tafel te krijgen.

Voor de mannen en vrouwen die helderheid scheppen in de mist van de oorlog.

En die daarvoor het allerhoogste offer hebben gebracht.

Onze persvrijheid – en daarmee onze democratie - is een groot goed...

...laten we vandaag herdenken, en morgen vieren...

...onze vrijheid!

Mijn vrijheid...

...zwaar bevochten door onze grootouders.

Uw vrijheid...

...waarvoor ik nu zelf...

...oprecht, en zonder na te denken...

...wederom, huis en haard zou verlaten, om ons meest waardevolle bezit te verdedigen, ongeacht tegen wie en waar dan ook ter wereld.....VRIJHEID

(...)

Excellenties, dames en Heren..

Ik ga afsluiten....

De Militaire Willemsorde staat voor MOED, BELEID en TROUW .

Maar mijn Willemsorde draag ik niet alleen voor mezelf of voor mijn mannen...

Nee...

...vol trots en respect draag ik deze onderscheiding als symbool voor de strijd voor onze vrijheid.

Ik draag hem voor alle mannen en vrouwen,..... journalist of militair...

...die net als ik,.. zichzelf al jaren lang...

...elke dag vol overtuiging en toewijding als een leeuw inzetten voor de waarheid, de vrijheid en de kernwaarden waar onze Nationale driekleur symbool voor staat...

Vrijheid en gelijkheid voor eenieder.

Wij zullen handhaven.....*Je Maintiendrai,*

Dank u wel.

-0-0-0-